
VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN DE LINSCHOTEN-VEREENIGING OVER HET JAAR 2008

Gevolggevend aan het bepaalde in artikel 10 van de statuten brengt de secretaris van de Vereeniging verslag uit “omtrent de toestand en de verrichtingen van de Vereeniging in het afgelopen kalenderjaar.”

Samenstelling bestuur

Eind 2008 werd het bestuur van de Vereeniging gevormd door Henk den Heijer, voorzitter, Pieter Jan Klapwijk, secretaris, Jan Boéré, penningmeester, Anita van Dissel, Stefan Deconinck, en Hans Bonke, leden. Tijdens de 100ste jaarvergadering van de Vereeniging op 14 juni 2008 werd statutair aftredend bestuurslid Hans Bonke voor een nieuwe termijn herbenoemd.

Jubileumactiviteiten

Het jaar 2008 stond volledig in het kader van het honderdjarig bestaan, waarbij het accent van de viering vooral in de tweede helft van het jaar lag. Een kort overzicht van de ontplooiden activiteiten:

Op 14 juni werd in het Koetshuis van Museum Meermanno-Westreenianum in Den Haag de honderdste ledenvergadering van de Linschoten-Vereeniging gehouden. De vergadering luidde de start in van de jubileumviering met de presentatie van de jubileumuitgave *Reizen door de eeuwen heen. 100 jaar Linschoten-Vereeniging (1908-2008)* plaats. De uitgave is samengesteld onder redactie van dr. H. den Heijer en drs. C. van Romburgh en geeft een beeld van de geschiedenis en de activiteiten van de Linschoten-Vereeniging in de afgelopen honderd jaar en de ontwikkeling van het Nederlandse reisjournaal in de zeventiende eeuw.

In zijn inleiding “De zoveelste Schipvaart”. De reisverhalen en journalen van de eerste reizen naar de Oost en de Linschoten-Vereeniging’, schetste prof.dr. F.S.Gaastra, hoogleraar Zeegeschiedenis aan de Universiteit Leiden en oud-bestuurslid van de Linschoten-Vereeniging, de problemen waarmee de grondleggers van de vereniging worstelden bij de uitgave van de eerste reisverhalen en journalen. De belangrijkste factoren – de beschikbare voorbereidingstijd voor een publicatie en het maximaal beschikbare aantal pagina’s – komen hedendaagse bestuursleden en bezorgers overigens nog steeds tamelijk bekend voor. Vervolgens werd door voorzitter dr. Henk den Heijer het eerste exemplaar aangeboden aan dr. W.H. Warnsinck – zoon van professor J.C.M. Warnsinck (1882-1943) en mevrouw C.E. Warnsinck-Delprat, die beiden hun sporen binnen de Linschoten-Vereeniging hebben verdiend. Prof. Warnsinck was oud-hoogleraar maritieme geschiedenis aan de Universiteit te Utrecht en oud-voorzitter van de vereniging. Van hun beider hand verschenen diverse uitgaven in de reeks *Werken*, waaronder de het *Itinerario* van Jan Huygen van Linschoten, de naamgever van de vereniging (1937-1938) en het tweede deel van de *Tresoor der Zee- en Landreizen*, het beredeneerde register van de reeks (1957).

De overhandiging van het eerste exemplaar aan de zoon van het echtpaar Warnsinck was een eerbetoon aan alle bestuursleden en maritiem historici die de vereniging hebben gemaakt tot wat zij nu is: een vitale vereniging, die vol vertrouwen haar tweede eeuw ingaat.

In september organiseerde het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden voor de twintigste maal zijn jaarlijkse reeks hoorcolleges Zeegeschiedenis. Ter gelegenheid van het eeuwfeest van de Linschoten-Vereeniging was de reeks – getiteld *Op Reis. Scheepsjournalen en reisverhalen* ditmaal geheel aan het werkterrein van de vereniging en de ontwikkeling van het reisverhaal. Diverse aspecten kwamen daarbij aan de orde, zoals de cartografie en de ontwikkeling van de kennis van de navigatie, de geschiedenis van de vereniging, het bezorgen van reisverhalen en aan nieuwe bronnen voor reizen overzee. De reeks werd goed bezocht.

Op 3 november vond in het Maritiem Museum Rotterdam het jubileumsymposium *Verleden, heden en toekomst van het reisverhaal* plaats. Sprekers dr. Michiel van Groessen, dr. Gerard Termorshuizen en schrijfster-reizigster Arita Baaijens belichtten het verleden en het heden, een panel onder leiding van dr. Lodewijk Wagenaar boog zich over de toekomst van het reisverhaal. Dit leverde enige prikkelende standpunten op en resulteerde in het voornemen deze discussie op een andere tijd en plaats voort te zetten. Ter afwisseling van de mondelinge bijdragen werden documentaires over de expeditie naar het Sterrengebergte in Nieuw-Guinea vertoond.

's-Middags werd deel 107 uit de reeks *Werken van de Linschoten-Vereeniging* gepresenteerd. *Herinnering aan een reis naar Oost-Indië. Reisverslag en aquarellen van Maurits Ver Huell, 1815-1819* is met 702 pagina's en een cd-rom met 500 pagina's het dikste en het rijkst geïllustreerde deel dat in een eeuw Linschoten-Vereeniging het licht heeft gezien.

De presentatie werd ingeleid door cultureel antropoloog en historicus dr. Chris F. van Fraassen, die samen met verenigingssecretaris drs. Pieter Jan Klapwijk deze uitgave heeft bezorgd. Onder de titel *Een romanticus bij de Marine. Het leven van Maurits Ver Huell tegen de achtergrond van zijn milieu en zijn tijd* schetste hij de ups & downs in de marinecarrière van de Gelderse landjonker Maurits Ver Huell, wiens familienaam hem in zijn loopbaan als officier evenveel voordeel als last heeft bezorgd.

Daarna werd het eerste exemplaar van *Herinnering aan een reis naar Oost-Indië* overhandigd aan mevrouw Augustien Souisa, directeur van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers te Utrecht. In haar dankwoord sprak mevrouw Souisa haar erkentelijkheid uit voor de wijze waarop de Molukkers – vanouds sterk in een orale traditie van geschied-overlevering – nu ook de gelegenheid wordt geboden kennis te nemen van schriftelijke bronnen over hun geschiedenis. Zoals mevrouw Souisa memoreerde, heeft met name bezorger Chris van Fraassen op dit terrein veel werk verzet. Uiteraard snijdt het mes daarbij aan twee kanten: ook het Nederlandse lezerspubliek krijgt op deze wijze een beter beeld van de Molukse geschiedenis.

Vervolgens werd er een verkoop van een aantal Linschotendelen tegen speciale actieprijsen gehouden en stonden de Walburg Pers en Uitgeverij Van Wijnen met een stand in de hal. Ook was er ruim gelegenheid om de tentoonstelling *Passe-partout voor Indië – Aquarellen van Q.M.R. Ver Huell* te bezichtigen, die door het Maritiem Museum Rotterdam speciaal voor het jubileum van de Linschoten-Vereeniging was georganiseerd. Een digitale versie van de tentoonstelling is inmiddels op de website van het museum geplaatst: <http://www.maritiemmuseum.nl/digitent/verhuell/webapp/index.html>. Blijkens de opkomst en de reacties tijdens en na het symposium, kan de bijeenkomst als een groot succes worden gekenschetst. Zonder de gastvrijheid en medewerking, door het Maritiem Museum verleend, was de organisatie evenwel niet mogelijk geweest. De Linschoten-Vereeniging is het museum dan ook zeer erkentelijk voor de gemaakte geste.

De laatste activiteit die in het kader van het eeuwfeest werd georganiseerd, was een speciale tentoonstelling in de Universiteitsbibliotheek Leiden. Onder de titel *Reizen door de eeuwen heen* werden van 4 december 2008 tot medio januari 2009 originele reisverhalen, prenten en kaarten uit het bezit van de universiteitsbibliotheek getoond waarop de Werken van de Linschoten-Vereeniging zijn gebaseerd. De tentoonstelling was georganiseerd door dr. G.A.C. van der Lem, conservator Oude drukken en bijzondere uitgaven van de UB, drs. M. Storms, medewerker van de afdeling Bijzondere collecties, en verenigingsvoorzitter Henk den Heijer. Tijdens de opening vond ook de formele overdracht aan de UB plaats van het verenigingsarchief, dat daarmee een vaste bewaarplaats krijgt waar het door belangstellenden kan worden geraadpleegd. Ook van deze tentoonstelling zal binnenkort via de website van de universiteitsbibliotheek te zien zijn.

Linschotenpenningen 2007 en 2008

Zoals in het vorige jaarverslag werd vermeld, hebben drs. Remmelt Daalder en Diederick Wildeman hun werkzaamheden voor de penningcommissie in 2007 beëindigd. Inmiddels zijn twee nieuwe leden voor de commissie aangezocht, te weten drs. Andrea Kieskamp en drs. Ron J.W.M. Brand. Onder

voorzitterschap van bestuurslid dr. Hans Bonke zullen zij zich buigen over kandidaten voor de penningen voor 2007 en 2008.

Overige activiteiten

De plannen van Uitgeversmaatschappij Walburg Pers en Uitgeverij Van Wijnen tot heruitgave van de delen 1 tot en met 25 uit de serie *Werken van de Linschoten-Vereeniging* konden helaas niet worden gerealiseerd. Hoewel het initiatief door velen met oprecht enthousiasme werd begroet, was het aantal intekenaren uiteindelijk niet voldoende om het project de vereiste levensvatbaarheid te geven. De uitgever wil op incidentele basis een aantal afzonderlijke delen opnieuw het licht te doen zien. Leden die op de heruitgave hadden gehoopt en die geen grote bibliotheek bij de hand hebben om de uitverkochte delen te raadplegen, hoeven echter niet te treuren: via de website Het Geheugen van Nederland zijn inmiddels maar liefst negenenvijftig delen uit de reeks *Werken* digitaal beschikbaar. Ook zijn de vijf delen *Itinerario* opgenomen in de DNBL, de Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren.

Naast de twee maal verschenen Nieuwsbrief verscheen er op 8 maart bij de herdenking van de oprichtingsdatum voor het eerst een digitale nieuwsbrief. Deze nieuwsbrief is bedoeld om wat sneller te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen en nieuwtjes. Inmiddels heeft het “Linschotenblog” deze taak grotendeels overgenomen. Zowel de digitale nieuwsbrief als het *blog* zijn nog in het stadium van ontwikkeling; de toekomst zal uitwijzen welk medium het meest effectief zal blijken te zijn.

De verhuizing van de “Nijhoff-voorraad” van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag naar het Corts Huis in Enkhuizen kon door verschillende omstandigheden niet in 2008 worden gerealiseerd. Er wordt naar gestreefd om deze operatie dan toch in 2009 uit te voeren.

De in 2007 geheel vernieuwde website van de vereniging is afgelopen voorjaar door de Koninklijke Bibliotheek uitverkoren om te worden gearchiveerd, teneinde digitaal erfgoed van Nederlandse overheden, wetenschappelijke- en cultureel erfgoed organisaties voor technologische veroudering te behoeden en ook veilig te stellen voor toekomstig gebruik. Eén en ander wordt uitgevoerd in het kader van het Unesco Charter on the Preservation of the Digital Heritage uit 2003.

Door de gestegen kosten zag de Vereeniging zich genoodzaakt de contributie aan te passen. De bijdrage voor gewone leden ging van € 20 naar € 22,50, die voor plusleden van € 35,= naar € 40,=. Instellingen en leden in het buitenland betalen in het vervolg € 45,=.

Ledental

De Vereeniging telde eind december welgeteld 600 leden, te weten 522 particuliere leden (waaronder 21 in het buitenland) en 78 instellingsleden (waarvan 56 in het buitenland en 2 honoraire leden). Dit betekent voor het tweede jaar in successie een groei van 18 leden ten opzichte van 31 december van het voorgaande jaar. Dit is goed nieuws, maar de vereniging moet zich niet al te gauw rijk rekenen: de betalingsdiscipline van de leden is niet altijd even groot. Niettemin kan de Linschoten-Vereeniging vol optimisme haar tweede eeuw in.

Rotterdam, 21 april 2009 / Leiden, 6 juni 2008

Pieter Jan Klapwijk, secretaris